

УДК 327.7:002.1-049.5](4-6ЄС)

DOI <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2026.34.36>

ЄВРОСКЕПТИЦИЗМ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ДЛЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ЄС

Хмель Анастасія,

кандидат історичних наук,

доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики
Чорноморського національного університету імені Петра Могили

ORCID ID: 0000-0002-4881-7859

У статті автором охарактеризовано явище «євроскептицизм»; проаналізовано рівень висвітлення обраної проблематики в українській та західній науковій школах; визначено основні фактори виникнення цього явища в країнах-учасниках ЄС; здійснено аналіз викликів для інформаційної безпеки ЄС крізь призму євроскептицизму в умовах російської гібридної війни.

Автором з'ясовано, що гібридна війна, яку проводить РФ, негативно впливає на настрої європейської спільноти, а саме: підриває громадську довіру до ЄС; впливає на економічну нестабільність; використовує внутрішні розбіжності; розпалює антиєвропейські та антиукраїнські настрої. РФ застосовує дезінформаційні операції, кібератаки, різноманітні кампанії впливу, з метою посягти розбрат та підірвати громадську довіру до національних урядів європейських країн та самих інституцій ЄС (наприклад, вибори до Європарламенту, президентські вибори в Румунії, 2025 р.). Саботаж та пропаганда використовуються РФ для загострення соціальної напруги і сприяння негативному ставленню до України та підтримки її серед країн ЄС (наприклад, євроскептичні політичні сили в Польщі, Словаччині, Угорщині).

Автор приходить до висновку, що головними викликами для інформаційної безпеки ЄС, які виникають в умовах гібридної війни і вміло застосовуються РФ з метою розвитку євроскептичних тенденцій в країнах-учасниках Союзу є: відсутність узгодженої стратегії та координації у боротьбі із навіяними дезінформаційними інструментами Росії євроскептичними настроями; вразливість критичної інфраструктури; недостатня стійкість суспільства до дезінформації. Використовуючи євроскептицизм як форпост пропаганди, дії РФ послаблюють прагнення до подальшої інтеграції (зменшують підтримку розширенню та співпраці в межах об'єднання) через збільшення невдоволення і сумнівів серед населення.

Ключові слова: євроскептицизм, гібридна війна, інформаційна безпека, Європейський Союз, РФ.

Khmel Anastasiia. Euroscepticism in the context of Russian hybrid war: challenges for EU information security

In this article, the author characterizes the phenomenon of «Euroscepticism» and analyzes the level of coverage of the selected issue in Ukrainian and Western academic schools. The author identifies the main factors driving this phenomenon in EU member states. The author also analyzes the challenges to EU information security through the lens of Euroscepticism in the context of Russia's hybrid warfare.

The author finds that Russia's hybrid warfare negatively impacts sentiment in the European community, specifically by undermining public trust, creating economic instability, exploiting internal divisions, and fueling anti-European and anti-Ukrainian sentiment. Russia employs disinformation operations, cyberattacks, and various influence campaigns to sow discord and undermine public trust in national governments of European countries and EU institutions themselves (e.g., European Parliament elections and the 2025 Presidential elections in Romania). Russia uses sabotage and propaganda to exacerbate social tensions and promote negative attitudes toward Ukraine and support for it among EU countries (for example, Eurosceptic political forces in Poland, Slovakia, and Hungary).

The author concludes that the main challenges to EU information security arising from hybrid warfare, skillfully employed by Russia to foster Eurosceptic tendencies in EU member states, are: the lack of a coherent strategy and coordination to counter Eurosceptic sentiments instilled by Russia's disinformation tools; the vulnerability of critical infrastructure; and the insufficient resilience of society to disinformation. By using Euroscepticism as a propaganda bulwark, Russia's actions weaken the desire for further integration (reducing support for enlargement and cooperation within the Union) by increasing discontent and doubt among the population.

Key words: euroscepticism, hybrid war, information security, the European Union, the Russian Federation.

Після незаконної анексії Криму у 2014 р. та початку повномасштабної агресії Російської Федерації проти України 24 лютого 2022 р. інформаційний вимір російської гібридної стратегії щодо держав Європи суттєво активізувався. Це проявляється у масштабуванні дезінформаційних кампаній,

кібервтручань і впливових операцій, спрямованих на підрив довіри до демократичних інституцій та послаблення внутрішньої згуртованості Європейського Союзу (далі – ЄС).

Євроскептицизм у цій статті розуміється як сукупність політичних ідей, настанов і практик, що критикують ЄС або окремі аспекти його інституційної архітектури та політик, ставлячи під сумнів темп/глибину інтеграції та розподіл повноважень між національним і наднаціональним рівнями. Водночас євроскептицизм є неоднорідним явищем і може мати різні мотиваційні підстави (суверенітетні, легітимізаційні, економічні, ідентифікаційні тощо) [44].

Підтримка євроскептичних настанов у державах-членах ЄС формується під впливом комплексу внутрішніх чинників. У цьому контексті російські гібридні впливи не «створюють» євроскептицизм із нуля, але здатні активізувати та підсилювати вже наявні проблеми через експлуатацію тем, які мають високий мобілізаційний потенціал (суверенітет, міграція, соціально-економічні витрати інтеграції, недовіра до політичних еліт тощо).

Актуальність теми зумовлена тим, що після 2022 р. зросла роль інформаційної безпеки та демократичної стійкості ЄС, а гібридні операції РФ дедалі частіше «підв'язуються» до внутрішніх політичних дискусій і виборчих процесів у державах-членах. Водночас у вітчизняному дискурсі проблематика взаємодії євроскептичних наративів і зовнішнього маніпулювання інформаційним середовищем висвітлюється фрагментарно.

Метою статті є здійснення аналізу викликів для інформаційної безпеки ЄС крізь призму євроскептицизму в умовах російської гібридної війни. Для досягнення мети поставлено такі завдання: уточнити понятійний апарат дослідження (євроскептицизм, гібридні загрози, інформаційні операції та інформаційна безпека ЄС); визначити мотиваційні складові євроскептицизму, які є найбільш уразливими до маніпуляцій; на основі сучасних прикладів (Brexit; кампанія «Doppelganger»; виборчі процеси в ЄС у 2024–2025 рр., зокрема Румунія) показати механізми взаємодії між гібридними впливами та євроскептичними наративами; систематизувати інструменти ЄС щодо протидії зовнішньому інформаційному втручання та посилення демократичної стійкості.

Матеріал і методи дослідження. Теоретико-методологічна рамка статті поєднує підходи до аналізу євроскептицизму як багатовимірного політичного явища та підходи до вивчення російських гібридних впливів у європейському інформаційному середовищі. Вихідним є положення, що євроскептицизм має переважно внутрішні джерела (політичні, соціально-економічні, ціннісні), тоді як зовнішні актори можуть підсилювати це явище, його прояви і наслідки через цілеспрямовані інформаційні операції.

Стан наукової розробки проблеми систематизовано за трьома проблемними напрямками.

Перший напрямок охоплює дослідження, присвячені концептуалізації євроскептицизму (його мотивам, політичним наслідкам, зв'язку з партійною конкуренцією та популістською мобілізацією): Я. Балінська, М. Якимчук, О. Ткач. До цього напряму належать українські праці, що аналізують чинники євроскептицизму та його вплив на інтеграційні процеси в ЄС [2; 3; 4; 8; 12; 13; 25].

Другий напрямок формують дослідження, які розкривають гібридні практики РФ та інформаційні операції як складник політики послаблення європейської єдності: М. Білоусов, Р. Кирпичник, О. Фурсай та інші [5; 6; 7; 10; 11; 18; 26; 40; 41; 43].

Третій напрямок об'єднує публікації та інституційні матеріали, присвячені політикам ЄС із протидії дезінформації та підвищення демократичної стійкості: Д. Фіотт, К. Камп, Ф. Цеушан [20; 21; 30; 33; 35; 36].

Емпіричну основу дослідження становлять:

- 1) корпус наукових та аналітичних публікацій із проблем євроскептицизму й гібридних загроз;
- 2) інституційні документи та матеріали ЄС щодо протидії дезінформації/інформаційному втручання й захисту демократичних процесів;
- 3) матеріали прикладів щодо інформаційних операцій і їхнього «накладання» на євроскептичні мотиви (Brexit; кампанія «Doppelganger»; виборчі процеси, зокрема кейс Румунії 2024/2025 рр.);
- 4) матеріали відкритих джерел (OSINT), використані як допоміжний фактологічний масив за умови перевірки походження та релевантності.

Зважаючи на окреслену емпіричну основу дослідження та задачі, поставлені автором, методологічний інструментарій включає:

- системний аналіз для моделювання зв'язку між гібридними впливами, інформаційними наративами та ризиками для інформаційної безпеки ЄС;
- порівняльний (якісний) аналіз для зіставлення проявів євроскептичних настанов у різних державах-членах та оцінки їхньої чутливості до зовнішніх інформаційних маніпуляцій;
- якісний контент-аналіз для виокремлення повторюваних наративів (суверенітет, санкції, міграція, «втома від підтримки України», дискредитація інституцій ЄС), які виступають «входами» для маніпулятивних впливів;

– описувати статистичний підхід для опису електоральних тенденцій і контексту (у межах публічно доступних даних і вторинних джерел).

Процедура аналізу передбачала: відбір ситуацій за критеріями релевантності до теми інформаційної безпеки ЄС і наявності задокументованих інформаційних впливів; тематичне групування матеріалів за мотиваційними складовими євроскептицизму; кодування наративів за категоріями «мотив – канал поширення – очікуваний ефект (поляризація/недовіра/делегітимація)»; узагальнення вразливостей і формулювання висновків щодо інструментів протидії та їхніх обмежень.

Результати та обговорення. Термін «євроскептицизм», який використовується з середини 1980-х рр. на тлі критики ЄС з боку Великої Британії, активно почав з'являтися як в академічних, так і в публічних дебатах, спочатку після Маастрихтського договору 1992 р., а згодом під час запровадження євро у 2002 р., розширення ЄС у 2004 р. та боргової кризи Єврозони 2010-х рр. [23, с. 4].

Явище євроскептицизму можна розглянути у широкому спектрі, починаючи від «м'якого» євроскептицизму, який прагне реформ для обмеження повноважень ЄС водночас підтримуючи певний рівень співпраці, і закінчуючи «жорстким» євроскептицизмом, який виступає за повний вихід країни з ЄС. Особливістю даного явища є те, що євроскептики можуть перебувати як серед «правих», так і серед «лівих партій» і, таким чином, не обмежуватися партійною приналежністю [13, с. 145].

Можна виділити такі мотиваційні складові, які сприяють розвитку та поширенню ідей євроскептицизму: 1) переконання, що членство в ЄС підриває автономію та самоврядування нації (*національний суверенітет*); 2) занепокоєння тим, що ЄС став занадто бюрократичним, йому бракує прозорості та демократичної підзвітності (*демократична легітимність*); 3) занепокоєння щодо економічних наслідків політики ЄС, таких як несправедлива політика чи економічна нестабільність (*економічні проблеми*); 4) відчуття, що європейська інтеграція становить загрозу національно-культурній самобутності (*національна ідентичність*); 5) побоювання, які пов'язані з масштабною імміграцією, яка посилилася після кризи біженців у 2015 р. (*імміграція*) [3, с. 8–9].

Після 2014 р. в ЄС активізувалися популістські сили (праві/ліві), які почали робити акцент на «зависокій централізації» або «втраті суверенітету» – темах, які міг експлуатувати гібридний ворог, а саме РФ [12, с. 208]. Яскравим прикладом цього став Brexit 2016 р. у Великій Британії, коли жителі Сполученого Королівства проголосували за вихід з ЄС. Хоча це питання стояло на порядку денному вже певний час, але йому сприяла потужна дезінформаційна компанія (підсилення страхів перед мігрантами) підсилена РФ, яка просувала ідею «економії від лізингу» [43, с. 59]. Маніпулюючи соціальними питаннями, такими як статус мігранта, розподіл соціального забезпечення між підданими і мігрантами і т.д., РФ прагнула і прагне посилити існуючі політичні непорозуміння в державах-членах, що може послабити ЄС зсередини [6, с. 64].

Водночас встановлення прямого причинно-наслідкового зв'язку між інформаційними операціями та електоральною поведінкою потребує окремого кількісного дослідження; у межах цієї статті йдеться про механізми підсилення та резонансності євроскептичних наративів у середовищі гібридних впливів [8, с. 16–17].

Гібридні загрози є сукупністю скоординованих дій, які поєднують в собі дипломатичні, військові, економічні та кібер-засоби [40, с. 18]. Частина гібридної стратегії, яка втілюється РФ – це інформаційні впливи, що включають приховану дезінформацію, пропаганду, спроби підриву довіри до ЗМІ, кібератаки на інфраструктуру європейських країн [7, с. 110–111].

У свою чергу інформаційна безпека ЄС є системою інструментів, методів та механізмів протидії зовнішній інформаційній інтерференції (FIMI – Foreign Information Manipulation and Interference). Головним джерелом FIMI визнано РФ, яка використовує державні ЗМІ, соціальні мережі та агентства прокси, що разом становлять зростаючу загрозу безпеці та зовнішній політиці ЄС [5, с. 46].

Цілі та наративи російських інформаційних операцій полягають в тому, що РФ намагається дискредитувати проєкт ЄС наступним чином:

- підкреслювати «несправедливість» санкцій;
- критикувати економічні та соціальні наслідки інтеграції для громадян;
- наголошувати на внутрішніх проблемах (міграція, економічна криза, ЛГБТ, традиційні цінності тощо);
- поширювати євроскептичними партіями країн ЄС меседжі, які спрямовані проти ЄС, фактично дублюючи російську пропаганду задля власних цілей (табл. 1) [19, с. 31–32].

Таблиця 1

Типові наративи російських FIMI-операцій та їхній зв'язок із мотиваційними складовими євроскептицизму*

Наратив (коротка формула)	Приклади меседжів (узагальнено)	Мотиваційний «якір» євроскептицизму	Очікуваний ефект для інформаційної безпеки	Ключові джерела
Санкції «не працюють» / «шкодять Європі»	«Санкції марні, РФ тільки міцнішає»; «ЄС карає сам себе, а не Росію»	Економічна причина, критика інтеграції / солідарності	Тиск на уряди щодо послаблення санкцій; зростання розчарування в зовнішній політиці ЄС	14, 15, 22, 24
«Енергетика: «Європа замерзне без РФ» / «криза через ЄС»	«Альтернатив російському газу немає»; «перехід на ВДЕ – причина інфляції/деіндустріалізації»	Економічна причина + «втрата» суверенітету (залежність як аргумент проти політик ЄС)	Паніка/деморалізація; легітимація вимог «відновити бізнес з РФ», підризи підтримки санкцій	15, 26-29, 33-34
«ЄС не суверенний»: «колонія США/НАТО»	«Європа – маріонетка США»; «ЄС діє в інтересах американського ВПК»	«Втрата» суверенітету + анти-елітний настрій (делегітимація зовнішньої політики ЄС)	Підризи довіри до зовнішньополітичної суб'єктності ЄС; поляризація щодо НАТО/України	14, 15, 22, 24
«Ukraine fatigue» / «ЄС кидає Україну»	«Європа/Брюссель втомилися від України»; «зосередьтеся на своїх проблемах, припиніть підтримку»	Геополітична + економічна причини (втома, «втрата солідарності»)	Послаблення суспільної згоди щодо підтримки України; розкол між державами-членами	14, 15, 22, 24
Міграція: «мігранти злочинці/захоплюють владу»	«Мігранти = кримінал/небезпека»; «ЄС нав'язує міграцію, ігноруючи громадян»	Проблема безпеки + ідентичності (культурна загроза)	Зростання ксенофобних/антиінституційних настроїв; каналізація претензій до «Брюсселя»	15, 26-29, 33-34
Клімат/Green Deal: «зелена політика руйнує економіку» (new denial)	«Електромобілі/ВДЕ небезпечні й шкідливіші»; «зелена регуляція – змова проти фермерів/промисловості»	Економічна причина + нав'язування втрати легітимності (спротив політикам ЄС як «нав'язаним»)	Посилення недовіри до політик ЄС; мобілізація протестної риторики проти «Брюсселя»	15, 26-29, 33-34
Виборча чесність: «вибори сфальсифіковані» / «не йдіть голосувати»	«Процедура голосування нечиста, результат “намалюють”»; «інструкції/поради, які знецінюють бюлетень або демотивують участь»	Нав'язування втрати легітимності (делегітимація інституцій та процедур)	Підризи довіри до демократичних процедур; радикалізація недовіри до ЄС та національних інституцій	14, 15, 22, 24 26-29, 33-34

* Таблиця розроблена автором згідно поданого списку літератури

Атаки на критичну інфраструктуру (енергетика та транспорт), мають на меті спричинити економічні зриви та соціальні заворушення, що може змусити деяких громадян поставити під сумнів цінність співпраці в межах ЄС [7, с. 112].

Відомо, що задля досягнення своїх цілей РФ використовує спецслужби; дипломатичний корпус; державні фінансові «гуманітарні» фонди («Русский мир», «Россотрудничество»); прокремлівські ЗМІ («Russia Today», «Sputnik»); фальшиві новинні агентства; систему акаунтів-ботів в соціальних мережах; пряму співпрацю чи фінансування з євроскептично налаштованими політиками і партіями в ЄС [11, с. 71].

За допомогою цих каналів розповсюджується недостовірна (фейкова) інформація, яка послаблює внутрішню єдність ЄС [37] (наприклад, нав'язуються тези про утиски слов'янських меншин в країнах Балтії [20]). Основними цілями РФ виступають країни Східної і Центральної Європи (такі як країни Балтії, Польща, Чехія, Болгарія, Угорщина) через історичні суперечності, а також країни Західної Європи (Велика Британія, Німеччина). Директор Німецької федеральної академії політики безпеки Карл-Гайнц Камп стверджував, що Кремль «грає гру» підриваючи довіру до ЄС у Німеччині і тепер «експлуатує британський євроскептицизм» [35, с. 79–80].

Прикладом, який демонструє ці тренди (копіювання європейських медіа з антизахідною пропагандою) є кампанія «Doppelganger» 2024 р. [10, с. 85–86] Серед основних цілей цієї кампанії є: маніпулювання громадською думкою; підризи підтримки України; сіяння розколу між країнами, які підтримують

Україну; використання політичної та соціальної вразливості та просування російських наративів. Кампанія досягає цих цілей шляхом поширення дезінформації через переконливі клони легітимних ЗМІ та урядових вебсайтів, а також неавтентичні новинні агентства. Потім цей контент поширюється на платформах соціальних мереж, таких як «Twitter» та «Facebook», щоб максимізувати його охоплення та вплив [26].

Євроскептицизм в умовах російської гібридної війни становить загрозу для внутрішньої солідарності, адже, активне поширення дезінформації підриває довіру громадян до інституцій та розпалює протистояння між країнами-членами ЄС і соціальними групами останніх [36, с. 99]. Як показали вибори до Європарламенту у 2024 р., зростання впливу радикальних та євроскептичних сил є наслідком цих інформаційних атак: протилежна ідеологія змістилась праворуч, що послабило підтримку єдиної позиції ЄС щодо України [25, с. 111–112].

Прокремлівська кампанія «Doppelganger» продовжила свою діяльність з поширення неправдивої інформації та спотворення реальності під час виборів до Європейського парламенту [15]. Загалом було виявлено 42 інциденти, пов'язані з діяльністю російської FIMI, які загострилися в тиждень, що передувало голосуванню, досягши піку між 6 та 9 червня 2024 р., і продовжилися після виборів. Використана схема вже була відомою: створення інфраструктури FIMI задовго до голосування, атаки на демократичний процес, кібервтручання, сплеск активності безпосередньо перед голосуванням та післявиборчі зусилля, спрямовані на піддрив довіри до результатів [22]. Аналогічним чином, в інших державах про російські наративи впливали на виборчі настрої (Італія, Франція, Румунія).

Наприклад, президентські вибори в Румунії 2025 р. На тлі зростання політичної нестабільності та економічного спаду країна стала яскравим прикладом того, як цифрове втручання, алгоритмічні маніпуляції та бездіяльність платформ можуть підривати демократичні процеси. Перший тур президентських виборів, що відбувся в листопаді 2024 р., був анульований Конституційним судом після достовірних повідомлень про іноземне втручання та порушення в передвиборчій кампанії. Келін Джорджеску, проросійський кандидат, який отримав лише 5% підтримки в опитуваннях, вирвався на перше місце за початковими підрахунками, завдяки непрозору фінансуванню кампанії, цифровим інфлюенсерам та системі рекомендацій «TikTok», платформі, яка має 9 млн користувачів у Румунії [38].

Під час другого туру президентських виборів у Румунії, розслідування, проведене Global Witness, показало, що «TikTok» просував майже втричі більше ультраправого контенту новим, політично збалансованим користувачам, ніж будь-який інший політичний контент. Євроскептик Джордже Сіміон, який проводив кампанію за принципом «Румунія понад усе», пропагуючи консервативну політику та євроскептицизм, отримав другий шанс стати президентом Румунії 4 травня 2025 р., сподіваючись скористатися хвилею гніву, викликаною скасуванням грудневих виборів, на яких, здавалося, мав перемогти інший ультраправий претендент [32].

Після того, як Конституційний суд Румунії анулював результати першого туру президентських виборів на тлі підозр щодо зовнішнього втручання, інформаційний вимір кампанії й роль платформ стали предметом підвищеної уваги, а Кремль застосував іншу стратегію [31]. Під час останнього дня виборів, 18 травня 2025 р. ще одна платформа опинилася під пильною увагою, коли генеральний директор «Telegram» Павло Дуров надіслав усім своїм користувачам у Румунії повідомлення, в якому стверджував про втручання Франції. Хоча зрештою це було неефективно, однак, ознаменувало новий вид цифрового втручання: власники платформ втручаються в національні політичні події практично без відповідальності.

Президентські вибори 2025 р. в Румунії завершилися перемогою незалежного кандидата Нікусора Дана. Перемога Н. Дана має велике значення для Румунії, оскільки демонструє бажання більшості румунського суспільства залишатися пов'язаним з ЄС. Результати виборів створюють умови для уповільнення поширення радикальних, популістських та євроскептичних сил у Європі, що особливо важливо, враховуючи геостратегічне значення країни, її трансатлантичні зв'язки та роль, яку вона відіграє для України та інших сусідів у протидії повномасштабній військовій агресії РФ [39].

У деяких країнах, наприклад, у Польщі, яка межує з РФ, Білоруссю та Україною, неоімперська політика Кремля сприймається як стійка загроза її безпеці. Тому нерішуча позиція Франції та особливо Німеччини щодо військової підтримки Києва значно підриває довіру до обох країн у польському суспільстві. Ця ситуація використовується євроскептичними політичними силами в Польщі як привід для жорсткої критики ЄС [41, с. 3].

В інших країнах, наприклад, в Італії, значна меншість італійців не погоджується з підтримкою України Союзом і навіть звинувачує Захід у війні. Ці ідеї просуваються в Інтернеті російською та прокремлівською місцевою пропагандою. Фактично, деякі італійські євроскептичні партії намагаються

накопичити політичний капітал, виступаючи проти постачання зброї Києву та висловлюючи розуміння інтересів РФ [42].

Дії РФ передбачають, що ЄС, як єдине ціле, має бути ліквідований. У цьому випадку РФ прагнучим повернути деякі європейські країни до своєї сфери впливу, заохочуючи інші до формування незалежних альянсів. Андрій Коваленко, керівник Центру протидії дезінформації зазначив: «Це не нова ідея для Росії. Кремль просуває цю політику з 2014-2015 рр., хоча плани щодо її впровадження були розпочаті ще раніше, приблизно у 2009-2010 рр.. Результат залежить від швидкості, з якою відреагують європейські політики та еліти» [9].

Угорщина за прем'єр-міністра Віктора Орбана постійно чинить опір наданню допомоги Україні, що призвело до напруженості в середині ЄС. У березні 2025 р. Угорщина заблокувала запропонований пакет військової допомоги ЄС Україні на суму 20 млрд євро під час зустрічі послів ЄС. На саміті в Брюсселі у березні 2025 р. Угорщина була єдиною державою-членом ЄС, яка відмовилася підписати спільну заяву, в якій підтверджується підтримка суверенітету та територіальної цілісності України [16].

Варто зауважити, що після 2014 р. ЄС вдається до інституційних ініціатив, зокрема, поступово нарощує спроможності протидії російським гібридним загрозам, які підсилюють євроскептичні настрої населення країн-учасниць ЄС. У 2016 р. було ухвалено Спільну рамкову політику щодо протидії гібридним загрозам [33] та у 2018 р. – Комунікацію з підвищення стійкості до гібридних загроз [34]. У 2022 р. Рада ЄС схвалила Стратегічний компас з безпеки [14], передбачивши нові інструменти на кшталт оперативних груп швидкого реагування і «гібридного інструментарію».

Також були застосовані такі механізми протидії дезінформації: створено спеціальні проекти як East StratCom та EUvsDisinfo для виявлення та викриття кремлівських фейків. ЄС запровадив Закон про цифрові послуги (DSA) [24] і стандарти «коду практики» з платформами, що зобов'язують їх боротися з фейками. Було розроблено інструменти обміну даними (FIMI Toolbox) [27] та підготовлено законодавчу базу (включно з Дією демократії 2020) для захисту виборів і свободи ЗМІ. Європейський парламент ухвалив резолюції, визнаючи РФ головним ворогом інформаційної безпеки: перша Резолюція, ухвалена 1 червня 2023 р., висвітлює загальну стратегічну позицію щодо захисту демократії та засуджує РФ як джерело зовнішнього втручання [28]; друга Резолюція, ухвалена 23 січня 2025 р., засуджує масштабні пропагандистські зусилля РФ, які виправдовують війну та робить акцент на використанні Кремлем фейкової інформації для підризу підтримки України і втручання у вибори інших країн [29].

З метою подолання викликів для інформаційної безпеки в умовах російської гібридної війни, які мають на меті посилити євроскептицизм в Європі, ЄС вживає такі заходи:

1. *Санкції та правові дії*: ЄС запровадив санкції проти низки державних російських пропагандистських ресурсів, призупинивши їхнє мовлення та анулювавши ліцензії для протидії дезінформаційним кампаніям.

2. *Стратегічна комунікація*: Європейська комісія посилює свою стратегічну комунікацію для протидії маніпуляціям та втручанням російської інформації, забезпечуючи громадянам доступ до якісних новин та інформації [4, с. 7].

3. *Суспільна стійкість*: ЄС працює над підвищенням стійкості суспільства, сприяючи цифровій та медіаграмотності через освітні програми та заохочуючи взаємодію з громадянами, громадянським суспільством та ЗМІ.

4. *Моніторинг та аналіз*: ЄС відстежує, виявляє та аналізує інформацію з відкритих джерел, щоб підвищити ситуативну обізнаність щодо маніпуляцій та втручання іноземної інформації [30, с. 41].

5. *Технологічні рішення*: ЄС розробляє та впроваджує передові технологічні рішення для протидії російській дезінформації та шукає способи ускладнити зловмисним особам зловживання онлайн-платформами.

6. *Співпраця та координація*: ЄС співпрацює з національними органами влади, органами перевірки фактів, організаціями громадянського суспільства та ЗМІ для протидії маніпуляціям та втручанням російської інформації. Європейський центр демократичної стійкості об'єднує експертизу з усього ЄС та країн-кандидатів.

7. *Зміцнення демократії*: Розробляються політики, спрямовані на зміцнення європейських демократій та ускладнення втручання загроз у вибори [21].

Вважаємо, ЄС продовжуватиме діяти рішуче, застосовуючи стратегічний підхід до гібридних загроз з боку РФ. Поруч з цим, попри зусилля, ЄС зіштовхується з певними обмеженнями в плані боротьби з російськими гібридними загрозами. З одного боку, повільне узгодження заходів у 27 країн та необхідність дотримуватися свободи слова заважають швидкій реакції. З іншого боку – суспільна нерішучість та відсутність політичної волі ускладнює мобілізацію на протидію інформаційній війні [17].

Пропагандистські та дезінформаційні дії, що здійснюються Російською Федерацією проти Європейського Союзу, становлять серйозну загрозу для європейського інтеграційного проєкту. На думку українського журналіста С. Сидоренка в умовах російсько-української війни євроскептицизм буде лише посилюватися через наявність таких факторів, які створюють сприятливе середовище для всіх послідовників останнього: 1) дефіцит позитивних новин з боку ЄС; 2) завищені очікування українців в умовах реальності, яка складається; 3) складна внутрішньополітична ситуація у США, яка блокує позитивний розвиток європейських ініціатив [1]. Підтримуючи таку думку зауважимо, що задля урівноваження негативного впливу цих факторів, українцям слід створювати і поширювати позитивні меседжі та генерувати новини, що будуть підтримувати оптимістичні настрої населення.

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Євроскептицизм у контексті російської гібридної війни виступає не стільки «продуктом» зовнішніх впливів, скільки внутрішньою політичною вразливістю, яка може бути цілеспрямовано підсилена через інформаційні маніпуляції. Найбільш чутливими до такого підсилення є мотиви суверенітету, легітимації інституцій, соціально-економічних витрат інтеграції, ідентичності та міграції.

Аналіз ситуацій, про які згадували в тексті (Brexit; «Doppelgänger»; виборчі процеси 2024–2025 рр., зокрема Румунія) демонструє повторюваний механізм: зовнішні актори використовують інформаційні операції для посилення поляризації та делегітимації інституцій ЄС, створюючи сприятливі умови для резонансу євроскептичних меседжів у національних політичних дискусіях.

Реакція ЄС включає комплекс інструментів (санкційні рішення, стратегічні комунікації, моніторинг, співпраця з платформами, підвищення медіаграмотності), однак ключовим обмеженням залишається нерівномірність імплементації таких підходів у державах-членах і залежність від платформних механізмів поширення контенту. Подальше посилення інформаційної безпеки ЄС потребує одночасно інституційної координації та підвищення суспільної стійкості.

Перспективи подальших розвідок полягають у розробленні більш формалізованої моделі оцінки впливу FIMI на резонансність євроскептичних наративів (зокрема через комбінування якісного контент-аналізу з кількісними індикаторами), а також у створенні практичних рекомендацій для підвищення стійкості інформаційного простору держав-членів ЄС.

Література:

1. «Євроскептицизм – не лише російська вигадка. Він буде посилюватися через три фактори». *SPRAVDI: Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки*. 2025. URL: <https://spravdi.org/yevroskeptyczyzm-ne-lyshe-rosijskavygadka-vin-bude-posylyuvatysya-cherez-try-factory/>
2. Балінська Я. О. Актуалізація ідей євроскептицизму в країнах Західної Європи: від Brexit до COVID19. *Політологічний вісник*. Вип. 86. 2021. С. 148–160. DOI: <https://doi.org/10.17721/2415-881x.2021.86.148-160>
3. Балінська Я. О. Економічні, культурні та політичні чинники євроскептицизму. *Регіональні студії*. 2022. № 31. С. 7–10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regst_2022_31_3
4. Балінська Я. О. Наслідки євроскептицизму та можливі способи їх подолання. *Політикус*. 2023. № 6. С. 5–8. URL: http://politicus.od.ua/6_2023/1.pdf
5. Білоусов М. Російське інформаційне маніпулювання та втручання (FIMI) як загроза інформаційній безпеці Європейського Союзу. Матеріали міжнародної інтернет-конференції «Зовнішнє інформаційне маніпулювання та втручання в умовах сучасних конфліктів». Луцьк, 2025. С. 45–49. URL: <https://fimieu.wordpress.com/wp-content/uploads/2025/06/d097d091d086d0a0d09dd098d09a-d09cd090d0a2d095d0a0d086d090d09bd086d092-2025.pdf>
6. Кирпичник Р. Російське втручання в Brexit як епізод гібридної війни Російської Федерації проти Заходу. *Молодий вчений*. № 8 (84). 2020. С. 63–66. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-8-84-13>
7. Козьма В. В. Роль стратегічних комунікацій Росії в європейському інформаційному просторі (до питання євроскептицизму). *Політикус*. 2021. № 2. С. 109–114. URL: http://politicus.od.ua/2_2021/18.pdf
8. Ткач О. І., Батрименко О. В., Каращук М. Г. Політичні фактори євроскептицизму. *Український політико-правовий дискурс*, (8). 2025. С. 1–20. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14967382>
9. У РНБО розкрили плани Кремля щодо Євросоюзу. *Телевізійна служба новини*. 2025. 1 квітня. URL: <https://tsn.ua/svit/u-rnbo-rozkryly-plany-kremlya-shchodo-yevrosoyuzu-2799278.html>
10. Фурсай О. В. Російська дезінформаційна кампанія «Doppelgänger» як новітній виклик інформаційній безпеці держав заходу. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*, 16 (Спецвипуск), 2024. С. 84–92. DOI: <https://doi.org/10.15421/352411>
11. Худолій А. Гібридна війна РФ проти європейських країн. *Acta de Historia & Politica: Saeculum XXI*. 2025. С. 69–79. DOI: <https://doi.org/10.26693/ahpsxxi2025.09.069>
12. Шачковська Л. С. Особливості впливу євроскептицизму на політичні процеси в країнах ЄС та Україну. *Вісник українсько-туркменського культурно-освітнього центру*. 2018. С. 207–212. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/ukr-turkmen_visnuk/2018_2/35.pdf
13. Якимчук М. М. Чинники зростання популярності євроскептицизму в ЄС. *Політичне життя*. № 2. 2020. С. 144–149. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2020.2.20>

14. A Strategic Compass for Security and Defence. European Union: official web-site. 2022. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/strategic-compass-security-and-defence-1_en
15. Barbieri-Antonoglou M. The Role of Russian Disinformation in the 2024 European Parliament Elections and its Impact of EU Perceptions on Ukraine. Carleton University: official web-site. 2024. URL: <https://carleton.ca/eetn/2025/the-role-of-russian-disinformation-in-the-2024-european-parliament-elections-and-its-impact-of-eu-perceptions-on-ukraine/>
16. Barkhush A. Russia uses Eurosceptic Politicians to Break European Union and Expand its Influence. UNITED 24 Media: official web-site. 2025. 01 of April. URL: <https://united24media.com/latest-news/russia-uses-eurosceptic-politicians-to-break-european-union-and-expand-its-influence-7234>
17. Baumann M., Pynnöniemi K. European Security in the Era of Hybrid Warfare. German Council on Foreign Relations: official web-site. 2025. 05 of November. URL: <https://dgap.org/en/research/publications/european-security-era-hybrid-warfare>
18. Bilichak O., Huz A. Hybrid war as an tool of foreign policy of the Russian Federation: the Ukrainian dimension (1991–2023). *East european historical bulletin*, (30), 2024. P. 162–178. DOI: <https://doi.org/10.24919/2519-058X.30.299897>
19. Braghiori S. Europe's Russia-friendly parties put to the test by Putin's invasion of Ukraine. *Journal of Regional Security*, 18(1), 2023. P. 29-38. DOI: 10.5937/jrs18-41766
20. Cakirtekin I. Russia steps up disinformation, propaganda efforts in Baltic states: Report. *Anadolu Agency: official web-site*. 2025. 19 of November. URL: <https://www.aa.com.tr/en/europe/russia-steps-up-disinformation-propaganda-efforts-in-baltic-states-report/3747972>
21. Ceuşan F. European Union Policies and Strategies to Counter Russian Propaganda and Disinformation. *L'Europe Unie / United Europe*, no. 19, 2023. P. 113–122. URL: <https://leuropeunie.com/wp-content/uploads/2023/09/A13.pdf>
22. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions. Report on the 2024 elections to the European Parliament. *European Commission: official web-site*. 2024. URL: https://commission.europa.eu/document/download/2a7fddb2-e927-4079-92cc-4bb4279e9a46_en?filename=Report%20on%20the%202024%20elections%20to%20the%20European%20Parliament.pdf
23. Del Ponte, A. Euroscepticism. *Department of Political Science, The University of Alabama*, 2024. 5 p. URL: https://www.researchgate.net/publication/382180986_Euroscepticism
24. Digital Service Act. *European Union: official web-site*. 2022. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022R2065>
25. Dmytrenko S. Pro-Russian political forces in Europe: Factors of electoral support. *Foreign Affairs*, 34(4), 2024. P. 104–115. DOI: [https://doi.org/10.46493/2663-2675.34\(4\).2024.104](https://doi.org/10.46493/2663-2675.34(4).2024.104)
26. Doppelgänger Strikes Back: Unveiling FIMI Activities Targeting European Parliament Elections. *EUvsDisinfo: official web-site*. 2024. 19 of June. URL: <https://euvsdisinfo.eu/doppelganger-strikes-back-unveiling-fimi-activities-targeting-european-parliament-elections/>
27. EEAS Stratcom's responses to foreign information manipulation and interference (FIMI) in 2023. *European Union: official web-site*. 2024. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/eeas-stratcom%E2%80%99s-responses-foreign-information-manipulation-and-interference-fimi-2023_en
28. European Parliament resolution of 1 June 2023 on foreign interference in all democratic processes in the European Union, including disinformation. *European Parliament: official web-site*. 2023. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0219_EN.html
29. European Parliament resolution of 23 January 2025 on Russia's disinformation and historical falsification to justify its war of aggression against Ukraine. *European Parliament: official web-site*. 2025. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-10-2025-0006_EN.html
30. Fiott D., Parkes R. Protecting Europe: The EU's Response to Hybrid Threats. *European Union Institute for Security Studies*. 2019. 53 p. URL: https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/CP_151.pdf
31. How Romania's Presidential Election Became the Plot of a Cyber-Thriller. *European Union: official web-site*. 2025. URL: https://youth.europa.eu/news/how-romaniyas-presidential-election-became-plot-of-cyber-thriller_en
32. Ilie L. Eurosceptic Simion hopes to ride wave of anger to victory in Romanian election. *Reuters: official web-site*. 2025. 25 of April. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/eurosceptic-simion-hopes-ride-wave-anger-victory-romanian-election-2025-04-25/>
33. Joint Communication to the European Parliament and the Council Joint Framework on countering hybrid threats a European Union response. *European Union: official web-site*. 2016. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52016JC0018>
34. Joint Communication to the European Parliament, the European Council and the Council Increasing resilience and bolstering capabilities to address hybrid threats. *European Union: official web-site*. 2018. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52018JC0016>
35. Kamp K.-H. «The Power of Institutions: NATO, the EU, and the OSCE» in *International Security in the 21st Century. Germany's International Responsibility*, ed. James Bindenagel, Matthias Herdegen and Karl Kaiser. Bonn, 2017. P. 77–82.
36. Matthews, M., Demus, A., Treyger, E., Posard, M., Reininger, H., Paul, Ch. Understanding and Defending Against Russia's Malign and Subversive Information Efforts in Europe. *Office of the Secretary of Defense*, Washington, DC, 2021. 175 p.
37. Momtaz R. Taking the Pulse: Are Information Operations Russia's Most Potent Weapon Against Europe? *The Carnegie Endowment for International Peace: official web-site*. 2024. URL: <https://carnegieendowment.org/europe/strategic-europe/2024/12/taking-the-pulse-are-information-operations-russias-most-potent-weapon-against-europe?lang=en>
38. Radu R. TikTok, Telegram, and Trust: Urgent Lessons from Romania's Election. *Tech Policy Press: official web-site*. 2025. URL: <https://www.techpolicy.press/tiktok-telegram-and-trust-urgent-lessons-from-romaniyas-election/>

39. Results of the Presidential Elections in Romania – 2025. *NISS: National Institute for Strategic Studies*. 2025. 20 of May. URL: <https://niss.gov.ua/en/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosini/results-presidential-elections-romania-2025>
40. Sukhankin S. The Western Alliance in the Face of the Russian (Dis)information Machine: Where does Canada Stand? *The School of Public Policy Publications*, 12(26), 2019. P. 1-29. URL: <https://journalhosting.ucalgary.ca/index.php/sppp/article/view/SSP%20-%2015>
41. Sukhankin S. Russian Disinformation Targets the European Union. *Eurasia Daily Monitor*, Vol. 21 Is. 142, 2024. 5 p. URL: <https://jamestown.org/russian-disinformation-targets-the-european-union/>
42. The war in Ukraine and different shades of Euroscepticism. *WiseEuropa Institute: official web-site*. 2022. 21 of October. URL: <https://wise-europa.eu/en/2022/10/21/the-war-in-ukraine-and-different-shades-of-euroscepticism/>
43. Treyger E., Cheravitch, J., Cohen, R. S. Russian Disinformation Efforts on Social Media. *RAND Corporation*, 2022. 221 p. URL: https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR4300/RR4373z2/RAND_RR4373z2.pdf
44. What is Euroscepticism? *EAVI: Media Literacy for Citizenship*. 2025. URL: <https://eavi.eu/what-is-euroscepticism/>

Дата першого надходження статті до видання: 29.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 26.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 01.05.2026